

Trafik Güvenliği :

EGZOS GAZLARI ÖLDÜRÜCÜDÜR

Nizamettin ÖZBEK

Egzoz gazlarının öldürücü oluşu, bu gazlar içinde bulunan ve benzinin tam olarak yanmayışından üreyen karbonmonoksitten ileri gelmektedir. Karbonmonoksit ateşlemesi iyi olmayan ya da karbüratörü doğru biçimde ayarlanmamış olan bir motorlu taşıtta çok miktarda ürer. Rengi, tadı ve kokusu olmayan bu gaz, az miktarlarda bile öldürücü olabilir.

Bir yerde karbonmonoksit bulunuşunun belirtileri, sıkıntı, dalgalılık birden terleme, başağrısı, uyku basması baş dönmesi ya da bulantı gibi hallerdir.

Egzoz gazı kokusu, kendisi kokusuz olan karbonmonoksitin varlığını gösteren belirtilerden biridir.

Amerikan Otomobil Derneği (American Automobile Association) tarafından yayımlanan SPORTSMANLIKE DRIVING adlı kitapta, karbonmonoksit zehirlenmesi ile ilgili olarak şu iki olaydan söz ediliyor :

1 — "Bir karayolunda araba kullanan bir şoför bir çatırdı ile birlikte ve başını bir yere vurarak kendine gelir. Acımaya başlayan başına elini götürdüğü zaman, bir yaşlık duyar. Elinde de kan görür. Bir de dönüp, şöyle bir çevresine bakınca içinde bulunduğu arabanın bir dereye dalmış olduğunu görerek şaşırıp kalır. Doktor, söz konusu şoförün karbonmonoksitten zehirlendiğini saptar".

2 — "Bütün bir ev halkı devamlı bir korna sesiyle uyanır. Küçük oğullarını garajda arabanın direksiyonuna kapanmış ve kendinden geçmiş bir durumda bulurlar. Delikanlı araba ile garaja giriyor ve motoru durdurmadan, gazeteden günün olaylarına bir göz atmak istiyor. Bu sırada, rüzgâr garajın kapısını kapatıyor. Egzozdan çıkan karbonmonoksitin etkisiyle kendinden geçen genç korna düğmesinin üstüne kapanınca, korna devamlı olarak çalmaya başlıyor. Korna sesine koşan ev halkı böylece durumdan haberdar olarak, sun'i solunumla genci kurtarıyorlar. Böylece, uğurlu bir raslantı, yüzde yüz bir faciayı önüyor".

Ancak karbonmonoksitle zehirlenme olayları her zaman böyle, mutlu biçimde sonuçlanmamaktadır. Nitekim 5 Şubat 1976 tarihli Cumhuri-

Sivas'ta 5 kişi egzoz gazıyla zehirlenip öldü

SİVAS, (Cumhuriyet) — Yoğun işini sürdürdüğü Sivas'ın Kangal yolunda, kardan mahsur kalan 5 kişi egzoz gazından zehirlenerek ölmüştür.

Karayolları ekipleri dün sabah Sivas'ın Ulaş bacağı Yağlıoğlu duran mevzisinde, plakasız gri renkte bir taksi içerisinde beş kişiyi ölü olarak bulmuş ve durumu ilgililere bildirmiştir. Daha sonra yapılan araştırmada, öneki akşam Kangal'dan Sivas'a gelmekte olan Cengiz Gökyay yönetimindeki otomobilin, yolun

kardan kapanması yüzünden mahsur kaldığı ve bu arada tipinin aracı çevresini kapatarak egzoz gazının içeri dolmasına yol açtığı anlaşılmıştır. Egzoz gazından ölenlerin Cengiz Gökyay ile Kadir Dalba, Kamel Ünal, Müstomer Tokmak ve Şükrü Şahin oldukları bildirilmiştir.

Şoför içerisinde kar kalınlığı 80 santimetre geçmiştir. Yıldız, Teoer, Yarışbeli mevzisinde ise kar kalınlığının üç metreyi geçtiği bildirilmektedir.

yet'ten buraya aldığımız küpür, 5 kişinin Sivas'ta egzoz gazıyla zehirlenip öldüğünü haber veriyor.

Öte yandan, alınması hiç de zor olmayan bazı önlemlerle karbonmonoksit zehirlenmesi önlenabilmektedir.

- 1 — Garaj içinde az bir süre için de olsa motor çalıştırılmamalıdır.
- 2 — Yolculuk sırasında, taşıtta bol miktarda temiz hava bulundurulmalıdır (Cam açarak ya da aralıyarak).
- 3 — Motorları çalışan arabaların arkasında beklemek zorunda kalınırsa, öndeki vantilatör çalıştırılmamalıdır.
- 4 — Egzoz borusu ve susturucusu iyi durumda bulundurulmalıdır.
- 5 — Taşıt dururken, özellikle kalın kar içinde ısıtma için motor çalıştırılıyorsa, kesinlikle bir havalandırma sağlanmalıdır.

Karbonmonoksitle zehirlenen bir kimse, hiç vakit kaybedilmeden temiz havaya çıkarılmalı, sun'i teneffüs yaptırılmalı, doktor çağırılmalıdır.

Karbonmonoksit, genellikle sanıldığından daha çok kazalara neden olan bir etkidir.

Beynimizdeki gözelerin (hücrelerin) gereği gibi çalışabilmeleri için, yeterince oksijen almaları zorunludur. Vücuda giren karbonmonoksit kan akımını kısa zamanda oksijenden yoksun bırakır. Beyin gözelerine artık oksijen gelmeyeceğinden, beyin de gereği gibi çalışmaz. İnsan sersemleşir. Reaksiyon zamanı yavaşlar. Sonuç olarak ya yoldan çıkılır, ya da karşıdan gelen trafığe girilir.

Karbonmonoksitle zehirlenmiş olan bir kimseye yapılacak ilk iş, kendisini TEMİZ HAVAYA çıkarıp doktor çağırmaaktır. Bu arada, gerekiyorsa sun'i solunum da yaptırılmalıdır.

Not : Sn. Okuyucular, memleketimizdeki trafik ortamında karşılaştığınız ya da saptadığınız yasalara aykırı durum ve davranışları yazı, fotoğraf, karikatür, fıkrâ ... v.b.

(Devamı 48. Sayfada)

(Baştarafı 44. Sayfada)

halinde bize gönderirseniz, bunlardan öteki okuyuculara duyurulmasında yarar görülenler, dergimizde sıra ile ve gönderenin adıyla yayınlanacaktır. İlgililere Trafik ortamını genel çizgileriyle

ve yurt çapında tanıma olanağı verecek olan bu yardımlarınızdan ötürü sizlere şimdiden teşekkürlerimizi sunarız.

Adres : **BİLİM ve TEKNİK (Trafik) Atatürk Bulvarı**
No. 221, Kat 3 Kavaklıdere - ANKARA
Tel : 26 27 70 / 44

SEMENDERELERİN SIRRI

Profesör Lev Polejaiev omurgalı hayvanlarda kesilen veya kopan ayağın yerine bir yenisinin büyümesini (rejenerasyon veya yeniden büyüme) inceledi ve böyle bir yeteneğin kaybolması ve tekrar belirmesi ile ilgili kanunları keşfetti.

Herkes bilmektedir ki insanlarda, memelilerde, kuşlarda, sürüngenlerde ve kuyruksuz kurbağalarda (yeşil kurbağa, kara kurbağası) kesilen veya kopan ayağın ve hatta parmağın yerine bir yenisi gelmez. Buna karşın kuyruklu kurbağalarda (su semenderi veya triton, semendre) kesilen ayağın yerine yenisi büyüyebilir.

Önemli sorun şudur : kesilen ayağın yerine yenisi büyümeyen hayvanlarda da rejenerasyon (yeniden büyüme) olayını gerçekleştirmek olanağı var mıdır ? Fakat rejenerasyon'un neden bazı omurgalı türlerinde bulunup da diğerlerinde bulunmayışının nedenini bilmiyorduk. Bilinen tek şey şuydu : kuyruksuz kurbağa yavrularında rejenerasyon olanağı vardı, yavru büyüdükçe bu yetenek kayboluyordu.

Profesör Lev Polejaiev gösterdi ki gerek "daha yaşlı" kurbağa yavrularında, gerekse erişkin kurbağalarda rejenerasyon olayı yapay olarak meydana getirilebilir. İlk önce deneysel olarak kanıtladığı şu oldu : rejenerasyon yapabilen türlerde ayağın kesildiği yerde kas, kıkırdak ve bağ doku büyük bir değişmeye uğruyor ve basitleşiyordu. Bu dokuların hücreleri gençleşiyor, güçleniyor, kesilme yerinde birikiyor, çoğalmaya ve yeni dokular oluşturmaya başlıyordu.

Buna karşın rejenerasyon yapamıyan omurgalılarda ayağın kesildiği yerde dokularda böyle değişmeler olmamakta ve yara nedbe ile iyileşmektedir.

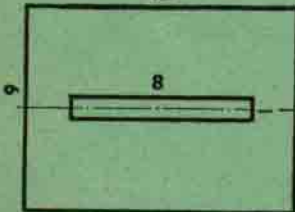
Profesör Lev fiziksel (zayıf elektrik akımı, mekanik etkiler) veya kimyasal (eriyikler, kimyasal maddeler) yöntemlerle kesik yerindeki dokuları etkilemenin ve kesilen ayağın yerine bir yenisinin yapılmasının mümkün olduğunu göstermiştir.

Bugün için insanlarda ve erişkin memelilerde kesilen parmak, bacak veya kol yerine bir yenisinin yapılması olanağı yoktur. Fakat Profesör Lev'in buluşlarının yalnız kuramsal (teorik) değil pratik sonuçları da olacaktır. Bulunan yeni biyolojik yöntemlerle insanlarda ve memelilerde bazı doku ve organların yeniden yapılmasını sağlamak olanağı doğmuştur. Örneğin doktorlar kaza geçirmiş yassı kafa kemiklerinin yeniden büyümesini sağlamayı başarmışlardır.

Yeni keşfin uygulamaları pek çoktur ve gelecekte bu keşfin çok daha geniş bir uygulama alanı bulacağına kuşku yoktur.

SPOUTNIK'den
Çeviren : Dr. Selçuk ALSAN

12

ORTASI YANMIŞ HALİ

Birgün 12 X 9 m. boyutunda bir İran halısının ortası yandı. Halının tam ortasından (şekile bkn.) 8 X 1 m. boyutunda bir şerit çıkarılıp kalan halı iki parçaya bölündü ve bu iki parça birbirine dikilerek 10 X 10 m. boyutlu kare biçiminde bir halı yapıldı. Siz de yapabilir misiniz ?